

บทที่ 5

ผลกระทบต่อการย้ายพรรคของ ส.ส.ไทย

สำหรับในบทนี้ผู้วิจัยจะนำเสนอผลกระทบต่อการย้ายพรรคของ ส.ส.ไทย ซึ่งโดยทั่วไปแล้วนั้น การย้ายพรรคของ ส.ส.ไทยนี้จะส่งผลกระทบทำให้เกิดปัญหาทางการเมือง ดังต่อไปนี้ คือ

ประการแรก การย้ายพรรคของ ส.ส.ไทยมีส่วนทำให้ระบบการเมืองของไทย ประกอบไปด้วยพรรคการเมืองหลายพรรค กล่าวคือ ในระบบการเมืองของไทยปัจจุบันซึ่งเป็นระบอบการปกครองประชาธิปไตยแบบรัฐสภา ซึ่งการปกครองระบอบนี้ความเข้มแข็งของรัฐบาลนั้นขึ้นอยู่กับว่าต้องมีพรรคการเมืองใหญ่ ๆ ที่มีความเข้มแข็งไม่มากนัก แต่สำหรับประเทศไทยแล้วกลับปรากฏว่า ไม่มีพรรคการเมืองใดที่เป็นพรรคใหญ่เลย มีแต่พรรคเล็กพรรคน้อยที่มี ส.ส.ไม่มากถึง 20 พรรค (ปี 2529) การย้ายพรรคของ ส.ส.ซึ่งจะเป็นการย้ายเข้า-ย้ายออกพรรคการเมืองต่าง ๆ ที่มีอยู่ หรือบางครั้งก็ย้ายไปจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นมาใหม่เลย อย่างเช่นในกรณีการรวมตัวกันจัดตั้งพรรคประชาชนของ ส.ส.กลุ่ม 10 มกรา ที่ย้ายออกจากพรรคระชาธิปัตย์ ซึ่งจะเห็นได้ว่าการย้ายพรรคของ ส.ส.ไทยนั้นจะไม่ช่วยให้พรรคการเมืองของไทยลดจำนวนลง แต่ในบางครั้งการย้ายพรรคของ ส.ส.ไทยยิ่งก็เป็นการเพิ่มจำนวนพรรคการเมืองของไทยให้มากขึ้นไปอีกกว่าที่มีอยู่เดิม นอกจากการย้ายพรรคของ ส.ส.จะไม่ช่วยให้จำนวนพรรคการเมืองไทยลดลงดังกล่าวแล้ว การย้ายพรรคของ ส.ส.ไทยยังทำให้ไม่มีพรรคการเมืองหนึ่งพรรคการเมืองใด มี ส.ส.มากพอที่จะจัดตั้งรัฐบาลเพียงพรรคเดียวได้ ทั้งนี้ก็เพราะว่า ส.ส.จะย้ายหมุนเวียนเปลี่ยนพรรคไปเรื่อย เมื่อการเลือกตั้งครั้งที่แล้ว ส.ส.ลงสมัครรับเลือกตั้งพรรคหนึ่ง แต่เมื่อถึงการเลือกตั้งอีกครั้งหนึ่ง ส.ส.เปลี่ยนไปลงสมัครรับเลือกตั้งในอีกพรรคหนึ่ง ทำให้ ส.ส.กระจายอยู่ตามพรรคต่าง ๆ หลายพรรค ไม่รวมกันเป็นกลุ่มเป็นก้อนในพรรคเดียวกัน ซึ่งทำให้พรรคการเมืองไทยมีลักษณะเป็นพรรคเล็กพรรคน้อยที่มีจำนวน ส.ส.

พรรคละไม่กี่คน การมีพรรคการเมืองมากเกินไปจนควรวัดและไม่มีพรรคใดมีเสียงข้างมากในสภา ทำให้การจัดตั้งรัฐบาลของไทยจะต้องเป็นรัฐบาลผสมที่ประกอบไปด้วยพรรคการเมืองหลาย พรรค ซึ่งรัฐบาลผสมที่จัดตั้งขึ้นมักจะมีลักษณะเสถียรภาพและหย่อนประสิทธิภาพในการบริหาร งาน ทั้งนี้ก็ด้วยเหตุที่ว่าแต่ละพรรคที่ร่วมรัฐบาลมีแนวความคิดในทางการเมืองแตกต่างกัน มีโครงสร้างการจัดการปกครองและวินัยของพรรคไม่เหมือนกัน แต่ละพรรคย่อมมีนโยบาย เป็นของตนเอง การที่พรรคต่าง ๆ มีแนวความคิดในทางการเมืองไม่เหมือนกันมารวมกัน เป็นรัฐบาลนั้น ย่อมมีการขัดแย้งกันในนโยบายก็ได้ หากไม่สามารถรวมข้อมกันได้ก็อาจ จะแยกตัวออกมาและรวมตัวกับพรรคการเมืองอื่น ๆ ล้มรัฐบาลนั้นเสียก็ได้ และพรรคที่ร่วม รัฐบาลมักจะเรียกร้องผลประโยชน์จากรัฐบาล และถ้ารัฐบาลไม่ให้อาจจะถอนความสนับสนุน รัฐบาล ดังนั้น รัฐบาลผสมของไทยจึงมักขาดเสถียรภาพ เช่น เมื่อ ปี 2518 ที่พรรค กิจสังคมภายใต้การนำของ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช ซึ่งมีที่นั่งในสภาเพียง 18 ที่นั่งได้รับความไว้วางใจให้เป็นแกนกลางในการจัดตั้งรัฐบาลผสม รัฐบาลผสมของ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช ถูกขนานนามว่า "รัฐบาลร้อยพ่อพันแม่" เพราะมีพรรคร่วมรัฐบาลถึง 16 พรรค รัฐบาลต้องเผชิญกับปัญหาการขาดการจากร่วมรัฐบาลเอง โดยเฉพาะปัญหาการ เรียกร้องตำแหน่งรัฐมนตรีและตำแหน่งทางการเมืองอื่น ๆ เป็นการตอบแทนที่ให้ความสนับ สนุนรัฐบาล เมื่อไม่ได้ตามต้องการสมาชิกพรรคร่วมรัฐบาลก็ตีรวน ชูจะถอนความสนับสนุน จนเกิดความปั่นป่วนในรัฐบาล¹ จนในที่สุดรัฐบาลผสมภายใต้การนำของ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช ไม่อาจที่จะบริหารประเทศต่อไปได้ และได้ประกาศยุบสภาในเวลาต่อมา

ประการที่สอง การย้ายพรรคของ ส.ส.ไทยมีส่วนทำให้พรรคการเมืองต่าง ๆ ของไทยไม่สามารถที่จะพัฒนาตนเองให้เป็นพรรคใหญ่ได้ การย้ายพรรคของ ส.ส.ทำให้ พรรคการเมืองไทยบางครั้งมี ส.ส.มากแต่บางครั้งก็มี ส.ส.น้อย เพราะ ส.ส.มีการย้าย หมุนเวียนเปลี่ยนพรรคอยู่เสมอ ๆ เช่น ถ้าพรรคการเมืองที่สังกัดอยู่ตกต่ำและ ส.ส.คาด ว่าจะไม่ได้เป็นรัฐบาล ส.ส.ก็จะย้ายไปสังกัดพรรคอื่น แต่ถ้าพรรคเดิมขึ้นเพื่อชิงตำแหน่งมาและ คาดว่าจะเป็นพรรคที่ได้ร่วมรัฐบาล ส.ส.ก็จะย้ายเข้ามาสังกัดกันมาก อย่างเช่นเมื่อการ

¹ กระทบ หลงธรรมชาติ, สมบูรณ์ สุขสำราญ และปรีชา หงษ์ไกรเลิศ, การ เลือกตั้ง พรรคการเมืองและเสถียรภาพของรัฐบาล (กรุงเทพฯ: มาสเตอร์เพรส, 2531), หน้า 84.

เลือกตั้งทั่วไปปี 2526 ที่พรรคกิจสังคมเฟื่องฟู ก็มี ส.ส.ย้ายเข้าสังกัดมาก ทำให้พรรคกิจสังคมเป็นพรรคใหญ่ มี ส.ส.ถึง 101 คน แต่หลังจากพรรคกิจสังคมตกต่ำ เนื่องจากมี ภัยขัดแย้งภายในพรรค ส.ส.ก็ได้ย้ายไปสังกัดพรรคอื่น ๆ ทำให้เมื่อการเลือกตั้งปี 2529 พรรคกิจสังคมมี ส.ส.เพียง 51 คน และเมื่อการเลือกตั้งทั่วไปปี 2529 ก็เช่นกันที่ พรรคประชาธิปัตย์มีชื่อเสียงก็มี ส.ส.ย้ายเข้ากันมาก ทำให้พรรคประชาธิปัตย์มี ส.ส.ถึง 100 คน แต่เมื่อพรรคประชาธิปัตย์ตกต่ำ ส.ส.ก็ได้ย้ายไปสังกัดพรรคการเมืองอื่น ทำให้ การเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม 2531 ที่ผ่านมามีพรรคประชาธิปัตย์มี ส.ส.เพียง 48 คนเท่านั้น นั่นคือ การย้ายพรรคของ ส.ส.ไทยมีส่วนทำให้พรรคการเมืองของไทยบาง ครั้งก็มี ส.ส.มาก บางครั้งก็มี ส.ส.น้อยกลับไปกลับมา เมื่อเป็นเช่นนี้จึงทำให้พรรคการเมืองของไทยไม่สามารถที่จะพัฒนาตนเองให้เป็นพรรคการเมืองใหญ่ที่มีความเข้มแข็ง มี ส.ส.จำนวนมากเพียงพอที่จะเข้ามารับผิดชอบในการบริหารประเทศแต่เพียงพรรคเดียวได้ รัฐบาลที่จัดตั้งขึ้นมาจึงเป็นรัฐบาลผสมที่ประกอบไปด้วยพรรคการเมืองหลายพรรค ซึ่งมักจะขาดเสถียรภาพและค่อยประสิทธิภาพในการบริหารงาน

ประการที่สาม การย้ายพรรคของ ส.ส.ไทยทำให้ประชาชนศรัทธาสถาบันผู้แทนราษฎรน้อยลง ในการย้ายพรรคของ ส.ส.ไทยเพื่อที่จะลงสมัครรับเลือกตั้งในแต่ละครั้งนั้น มักจะมีข่าวคราวปรากฏทางสื่อสารมวลชน ไม่ว่าจะเป็นทางวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ อยู่เสมอ ๆ ว่า การย้ายพรรคของ ส.ส.ไทยนั้นมักจะมีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ต่าง ๆ เช่น ส.ส.ขายตัวเพื่อแลกเปลี่ยนกับเงินจำนวนมากที่พรรคจะให้ เพื่อแลกกับตำแหน่ง รัฐมนตรี หรือเพื่อแลกเปลี่ยนกับผลประโยชน์อื่น ๆ ซึ่งเมื่อข่าวการย้ายพรรคของ ส.ส.ดังกล่าวได้เผยแพร่ออกไปสู่สาธารณชนแล้ว ซึ่งจะเป็นจริงหรือไม่เป็นจริงตามที่เห็นข่าวก็ตาม ก็ทำให้ประชาชนมองภาพของ ส.ส.ทั่ว ๆ ไปในแง่ลบซึ่งจะส่งผลกระทบต่อมีส่วนทำให้ประชาชนมีความศรัทธาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรน้อยลง นั้นหมายความว่า ประชาชนก็จะมี ความศรัทธาในสถาบันผู้แทนราษฎรน้อยลงเช่นกัน

ประการที่สี่ การย้ายพรรคของ ส.ส.ไทยทำให้ประชาชนเกิดความสับสนในการ ออกเสียงเลือกตั้ง กล่าวคือ การที่ ส.ส.ย้ายพรรคไปเรื่อย ๆ การเลือกตั้งครั้งนี้สังกัด พรรคการเมืองหนึ่ง แต่พอการเลือกตั้งอีกครั้งหนึ่งย้ายไปสังกัดและลงสมัครรับเลือกตั้ง อยู่กับอีกพรรคการเมืองหนึ่ง ทำให้ประชาชนที่จะออกเสียงเลือกตั้งเกิดความสับสน ถ้า

ประชาชนผู้ออกเสียงเลือกตั้งจะนำพรรคการเมืองที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งสังกัดมาประกอบการตัดสินใจที่จะเลือก ส.ส. เพราะในบางครั้งประชาชนที่ออกเสียงเลือกตั้งไม่ทราบว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ตนจะเลือกนั้นยังสังกัดพรรคการเมืองเดิมอยู่หรือไม่ เพราะ ส.ส. มีการย้ายพรรคเปลี่ยนพรรคกันอยู่เสมอ ๆ ซึ่งทำให้ในบางครั้งประชาชนผู้ออกเสียงเลือกตั้งต้องตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ส.ส. ผิด

ประการที่ห้า การย้ายพรรคของ ส.ส. ไทย มีส่วนทำให้การเมืองในช่วงของการเลือกตั้งสับสน กล่าวคือ การย้ายพรรคของ ส.ส. ออกจากพรรคไหนเข้าพรรคนั้น วันนั้นสังกัดกับพรรคการเมืองหนึ่งแต่วันต่อมากลับเปลี่ยนไปสังกัดพรรคอื่น สลับสับเปลี่ยนหมุนเวียนไปอย่างสับสนวุ่นวายในท่วงทูลสภาผู้แทนราษฎรจนถึงวันมีผู้สมัครรับเลือกตั้ง ซึ่งมีให้เห็นกันอย่างมากมาย จนดูเป็นเรื่องปกติสำหรับ ส.ส. ไทยนั้น ทำให้การเมืองในช่วงของการเลือกตั้งสับสนและประชาชนจะมีความรู้สึกว่าการย้ายพรรคของ ส.ส. ทำให้เกิดความสับสนในทางการเมือง ซึ่งผลที่ตามมาก็คือ ประชาชนจะมีศรัทธาในตัว ส.ส. น้อยลง และประชาชนจะมีความรู้สึกว่าการเมืองเป็นเรื่องวุ่นวาย อันส่งผลให้ประชาชนขาดความสนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง

ประการที่หก เมื่อการย้ายพรรคของ ส.ส. ไทยมีส่วนส่งผลกระทบต่อระบบการเมืองของไทยมีพรรคการเมืองจำนวนมากและไม่มีพรรคการเมืองหนึ่งพรรคการเมืองใดที่เข้มแข็งเพียงพรรคเดียวที่มีเสียงข้างมากพอที่จะจัดตั้งรัฐบาลได้ ซึ่งรัฐบาลที่จัดตั้งขึ้นมาจึงมักเป็นรัฐบาลผสมที่ประกอบไปด้วยพรรคการเมืองหลายพรรค ซึ่งรัฐบาลในลักษณะนี้มักจะหย่อนประสิทธิภาพในการบริหารงาน เพราะต้องคอยกังวลอยู่กับเสียงสนับสนุนของ ส.ส. ในสภา ประกอบกับการย้ายพรรคของ ส.ส. มีส่วนทำให้ประชาชนมีความศรัทธาในสถาบันผู้แทนราษฎรน้อยลง และสนับสนุนสถาบันผู้แทนราษฎรน้อยลงนั้น เมื่อพรรคการเมืองไทยอันเป็นสถาบันทางการเมืองที่สำคัญในระบอบประชาธิปไตยมีความอ่อนแอดังกล่าว ก็ทำให้ส่งผลกระทบต่อการทำงานของระบอบประชาธิปไตย องค์กรทหารและองค์กรข้าราชการประจำได้เข้ามามีบทบาทสำคัญทางการเมือง โดยทั้ง 2 องค์กรนี้จะได้รับการยอมรับจากประชาชนในเรื่องบทบาททางการเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการที่รัฐบาลผสมมีแต่ความอ่อนแอและหย่อนประสิทธิภาพในการบริหารงาน ไม่สามารถที่จะสนองตอบต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างเต็มที่นั้น เท่ากับเป็นการเปิดโอกาสให้กับองค์กรทหารที่จะ

เข้ามาแทรกแซง มีบทบาททางการเมืองแทน โดยอย่างน้อยที่สุดการที่พรรคการเมืองไทยมีแต่ความอ่อนแอไม่ได้รับการสนับสนุนและเป็นที่ยอมรับของประชาชน² ก็ทำให้ไม่มีพลังที่จะขัดขวางหรือป้องกันไม่ให้ทหารเข้ามาแทรกแซงได้ และการที่พรรคการเมืองไทยมีแต่ความอ่อนแอ จึงเท่ากับเป็นการเปิดโอกาสให้แก่ทหารที่จะใช้เป็นข้ออ้างหรือเหตุผลในการที่จะเข้ามาแทรกแซงทางการเมืองที่ขัดต่อกระบวนการประชาธิปไตย² ก่อให้เกิดเป็นปัญหาในการพัฒนาระบบประชาธิปไตยของไทย ทำให้การพัฒนาระบบประชาธิปไตยของไทยเป็นไปอย่างไม่ต่อเนื่อง

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าการย้ายพรรคของ ส.ส.ไทยนั้น ส่งผลกระทบบ้างให้เกิดผลเสียต่อการปกครองในระบบประชาธิปไตย คือ การย้ายพรรคของ ส.ส.ไทยมีส่วนช่วยให้ระบอบการเมืองของไทยประกอบไปด้วยพรรคการเมืองหลายพรรค และไม่มีพรรคการเมืองหนึ่งพรรคการเมืองใดที่จะพัฒนาตนเองให้เป็นพรรคการเมืองที่มีความเข้มแข็ง และมีเสียงข้างมากเพียงพรรคเดียวที่จะเข้ามารับผิดชอบในการบริหารประเทศได้ ทำให้การจัดตั้งรัฐบาลต้องเป็นรัฐบาลผสมที่ประกอบไปด้วยพรรคการเมืองหลายพรรค ซึ่งรัฐบาลผสมมีแต่ความอ่อนแอและหย่อนประสิทธิภาพในการบริหารงาน การย้ายพรรคของ ส.ส.ไทยมีส่วนทำให้ประชาชนมีความศรัทธาต่อสถาบันผู้แทนราษฎรและสถาบันพรรคการเมืองน้อยลง เนื่องจากการย้ายพรรคของ ส.ส.ไทยนั้นมักจะแลกเปลี่ยนกับผลประโยชน์ต่าง ๆ ที่พรรคเหยียดยื่นให้และเมื่อข่าวการย้ายพรรคของ ส.ส.เผยแพร่ออกสู่สาธารณชนแล้ว ก็จะทำให้ประชาชนมีความศรัทธาต่อสถาบันผู้แทนราษฎรน้อยลง การย้ายพรรคของ ส.ส.ไทยทำให้การเมืองในช่วงของการเลือกตั้งสับสน และประชาชนจะเกิดความสับสนในการออกเสียงเลือกตั้ง เพราะไม่ทราบว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งที่จะลงคะแนนเสียงให้ นั้น จะสังกัดอยู่กับพรรคการเมืองเดิมหรือไม่ เมื่อการย้ายพรรคของ ส.ส.ไทยมีส่วนทำให้พรรคการเมืองอ่อนแอดังกล่าว ทำให้พรรคการเมืองไทยไม่สามารถที่จะเป็นสถาบันหลักในการปกครองในระบบประชาธิปไตยได้ ส่งผลให้องค์กรข้าราชการประจำที่มีความเข้มแข็งกว่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์กรทหารนำมาเป็นข้ออ้างในการที่จะเข้ามาแทรกแซงในการบริหารประเทศแทนพรรคการเมือง ทำให้การพัฒนาระบบประชาธิปไตยเป็นไปอย่างไม่ต่อเนื่อง.

²กมล วงษ์ตระหง่าน, การเมืองในระบบประชาธิปไตยไทย (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528), หน้า 193.